

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument met overgangszone van de Kruiskoutermolen in Erpe-Mere (Mere)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in:

- het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1 tot en met 6.1.8,
- het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 6.2.1.

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de erfgoedwaarden zijn onderzocht;
- de resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in een beschermingsdossier;
- advies over de bescherming van het onroerend goed werd gevraagd aan:
  - het college van burgemeester en schepenen van Erpe-Mere op 17 februari 2023;
  - de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid bevoegd voor omgeving, mobiliteit en openbare werken en landbouw en visserij op 17 februari 2023;
  - de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed op 17 februari 2023;
- de behandeling van de adviezen is opgenomen als bijlage bij dit besluit;
- de zakelijkrechthouders zijn op de hoogte gebracht van het ontwerp van de voorlopige bescherming op 17 februari 2023;
- een aantal zakelijkrechthouders gaf opmerkingen;
- de behandeling van de opmerkingen van de zakelijkrechthouders is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

Het monument Kruiskoutermolen in Erpe-Mere (Mere) is van algemeen belang wegens de volgende erfgoedwaarden:

- de historische waarde:

De Kruiskoutermolen is een representatief voorbeeld van de vele windmolens die Vlaanderen destijds kenmerkten met circa tweeduizend windmolensites midden 19de eeuw. De Kruiskoutermolen heeft ook een lange en bewogen geschiedenis achter de rug, die representatief is voor windmolens. Op zijn oorspronkelijke locatie teruggaand tot de 14de eeuw, werd deze molen nieuw opgebouwd in 1632 en bleef daar doorlopend in gebruik tot 1921. Nadien werd deze molen verplaatst en heropgebouwd in Erpe-Mere, mogelijk ter vervanging van de Kapellemolen die tijdens de Eerste Wereldoorlog vernield werd en die zich een 500 meter ten noordwesten bevond. De daaropvolgende kwarteeuw werden allerlei aanpassingen uitgevoerd (verbusseling, elektromotoren,...) om de molen concurrentieel te houden. Dit illustreert dat windmolens tot ver in de twintigste eeuw een actuele betekenis hadden. Deze lange geschiedenis vertaalt zich in zowel heel archaïsche kenmerken – zo zijn de moerstijlen enkel uitgevoerd wat typisch was tot midden 18de eeuw – als meer recente elementen (uit de eerste helft van de 20ste eeuw) zoals de verbusseling van de wieken en de sporen van elektrische aandrijving.

De molen bevat nog heel wat oude molenonderdelen, die als tastbare kapstukken het immateriële verhaal ondersteunen met verwijzingen naar voormalige molenaars, moleneigenaars, molenbouwers en bouwfasen. Zo verwijst de inscriptie op de ijzerbalk ("*Doet eLck U VVerCk, Ik 't Myn --- JD baCker VVoU My aLsoo steLLen*") naar de molenaar J. De Backer en het jaartal 1766, toen deze ijzerbalk geplaatst werd;

- de industrieel-archeologische waarde:

De industrieel-archeologische waarde wordt toegekend aan gebouwen waarvan de structuur specifiek is gericht op een bepaald productieproces. Dit is in het bijzonder het geval bij windmolens die in hun geheel beschouwd kunnen worden als machine. Uit het onderzoek van de windmolens in Vlaanderen blijkt dat de Kruiskoutermolen een herkenbaar voorbeeld is van een staak- of standaardmolen. Standaardmolens zijn historisch het meest voorkomende type windmolen in Vlaanderen (2639 op 3530 gekende windmolens of circa 75%). Anno 2023 is dit type echter heel zeldzaam geworden, mede door de materiële kwetsbaarheid ervan: slechts 87 van de circa 360 bewaarde windmolens in Vlaanderen zijn standaardmolens, minder dan 25% en deze vertegenwoordigen dus slechts 3% van het aantal gekende standaardmolens in Vlaanderen.

Heel wat windmolens hebben zeldzame, vaak plaats- en tijdsgebonden kenmerken die bijdragen tot de industrieel-archeologische waarde. In het geval van de Kruiskoutermolen zijn dit onder andere: de lage teerlingen in combinatie met I-liggers, typisch voor de streek; de indeling met drie in plaats van twee zolders; de uitzonderlijk grote afmetingen van de molenkast; de verbouwing met kombuizen (aan de voorweeg) en een buik (aan de windweeg); de aanwezigheid van drie steenkoppels en drie aswielen; enkele Brabantse kenmerken waaronder de trekbalkeverbindingen tussen de hoekstijlen en de stefel- en bovenbalk; de taps uitgevoerde en lange trap, typisch voor Oost-Vlaanderen. De combinatie van deze aspecten maakt deze molen in Vlaanderen uniek en onvervangbaar.

In de Kruiskoutermolen is het historische productieproces van het malen van graan nog integraal en herkenbaar aanwezig, zowel wat het staande als het gaande werk betreft. De aanwezigheid van de complete installatie, de uitrusting en het cultuurgoed vormt een meerwaarde. In onbruik geraakt midden twintigste eeuw werd de molen in 2004-2006 volgens de regels van de kunst windmaalvaardig gerestaureerd. Zeldzaam en waardevol zijn vooral de machinerie en de transmissies die er voor zorgden dat de maalstenen in deze staakmolen volledig mechanisch konden worden aangedreven;

- de wetenschappelijke waarde:

De oude houten molenonderdelen die bewaard worden op het molenperceel kunnen bijdragen tot wetenschappelijke kennis, bijvoorbeeld door middel van dendrochronologisch onderzoek;

- de technische waarde:

Van der Haegen die de molen in 1922-1923 op de huidige locatie liet heropbouwen, voerde tijdens het tweede kwart van de twintigste eeuw heel wat aanpassingen uit die bijdragen tot de technische waarde. In het interbellum, toen het windmalen steeds sterker leed onder de concurrentie van het motormalen, werden allerlei wikenverbeteringssystemen ontwikkeld om de luchtweerstand bij het draaien te verminderen. Voor een veel voorkomende aanpassing werd gezorgd door Chris Van Bussel, waarbij enkel het voorhek en de roede werden bekleed; daarom vaak als halve verdekking benoemd. Een andere belangrijke technische verbetering is de uitrusting van het lichtwerk met een bollenregulator, die bij veranderlijke wind automatisch de gewenste afstand tussen de twee molenstenen regelt.

Andere technische aanpassingen waren meer experimenteel. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn de horizontale kruijer in gietijzer, de keerrol die diende om het overhellen van de kast tegen te gaan en de metalen pin in de staak die moest voorkomen dat de molen verzakte.

De cultuurgoederen die integrerend deel uitmaken van het monument versterken de industrieel-archeologische waarde ervan.

De bescherming omvat een overgangszone. De windmaalvaardigheid van de Kruiskoutermolen die bijdraagt tot de industrieel-archeologische waarde wordt ondersteund door de omgeving die, met name aan de west- en zuidwestzijde, nog relatief open is en voldoende windvang garandeert maar die bedreigd wordt, onder andere door opschietende bomen. Een overgangszone wordt dus afgebakend in functie van het vrijwaren van de molenbiotoop die de industrieel-archeologische waarde ondersteunt. De molenbiotoop is de omgeving die van invloed is op het functioneren van de molen als maalwerktuig en deze omgeving wordt in de eerste plaats gekenmerkt door openheid. Bij de Kruiskoutermolen is met name de omgeving aan de west- en zuidwestzijde nog relatief open maar voor de windvang is de volledige zone van 100 meter rond de molen van cruciaal belang en kan een zone van 400 meter rond de molen invloed hebben.

Het afbakenen van deze overgangszone draagt bij tot de industrieel-archeologische waarde doordat:

- de windtoevoer en -afvoer in functie van de werking van de molen als machine gegarandeerd wordt;
- ze de visuele openheid bewaart: de zichtassen op de molen en het zicht vanaf de molen. Dit is van belang om functionele redenen, met name het goed kunnen inschatten van de weeromstandigheden;
- ze de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten ondersteunt wat essentieel is voor de werking als machine.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als monument: Kruiskoutermolen, Schoolstraat zonder nummer in Erpe-Mere (Mere), bij het kadaster bekend als: Erpe-Mere, tweede afdeling, sectie C, perceelnummer 608V.

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als overgangszone bij het monument: Molenbiotoop van Kruiskoutermolen, Broekveldstraat 1 en zonder nummer, Diepestraat 14-24, 35-37 en zonder nummer, Jeruzalemstraat 3-9, 2-6 en zonder nummer, Kerkhofstraat 58-64 en 53-55, Merelputstraat zonder nummer en Schoolstraat 1-27, 18-22 en zonder nummer, bij het kadaster bekend als: Erpe-Mere, tweede afdeling, sectie B, perceelnummers 598T, 598V, 598W, 598Z, 598A2, 598Y, 599D, 599E, 599F, 599G, 915B, 915C, 915D, 916E en 916C, sectie C, perceelnummers 593B, 593C, 594B, 594D, 595D, 595E, 596A, 597B, 599B, 600D, 600E, 601A, 604, 605A, 607A, 608W, 608X, 609D, 609E, 609F, 611C, 612T, 613A, 614C, 615E, 616C, 1077G, 1078B, 1078D, 1078E, 1079F, 1079G, 1080D en 1080E en deel uitmakend van het openbaar domein.

De cultuurgoederen opgenomen in de bijlage 3 bij dit besluit maken integrerend deel uit van het monument.

Het plan met de aflijning en de plaats van aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het monument is opgenomen als bijlage 2 bij dit besluit.

Art. 2. De erfgoedwaarden van het monument zijn:

- 1° de historische waarde;
- 2° de industrieel-archeologische waarde;
- 3° de wetenschappelijke waarde;
- 4° de technische waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

De molen bevindt zich op een heuvelrug, in het midden van een groot rechthoekig perceel. In de noordoostelijke hoek van het molenperceel staat een recente, open opslagplaats met oude onderdelen van de Kruiskoutermolen zoals de staak, het voorwiel, de steenbalk en de luias. Onder de molen bevindt zich een oude molensteen. De molen zelf staat op een cirkelvormige molenbelt met kruipalen en heeft een open voet bestaande uit lage bakstenen teerlingen, afgedekt met blauwe hardstenen dekplaten. De hoogteteerlingen staan in de oostwestrichting. De oostelijke teerling bevat een gedenksteen met opschrift "OPGERICHT TE NIEUWERKERKEN: 1632/ NAAR MERE OVERGEBRACHT IN: 1922/ GEKLASSEERD: 1955/ HERSTELD: 1961-1962" en de opschriften "1784" en "2006" op de deksteen van die oosterteerling. De kruisplaten bestaan uit twee I-binten.

De Kruiskoutermolen is een staakmolen met een relatief grote molenkast (5,80 meter op 3,86 meter met een hoogte van 7,04 m) en drie in plaats van twee zolders. De

molenkast bevat nog oude onderdelen zoals de voorweeg, de hoekstijlen en verschillende weegbanden van de andere wegen, evenals de zolderbalken. De meeste trekstangen dateren uit 1922. De kast is bekleed met beplanking (onderaan geschulpt) aan de voorweeg en de zijwegen, en met zinken, ruitvormige losagnes aan de windweeg. Aan de voorweeg is een kombuis en dichtgemaakte riemkast aangebracht, aan de windweeg, ter hoogte van de steenzolder, een buik om de achtermolen te kunnen onderbrengen. De moerstijlen zijn enkel uitgevoerd en de tempelbalk en bovenbalk waren, uitzonderlijk voor deze regio, uitgevoerd met kopbalkverbindingen wat bij de restauratie van 2004-2006 visueel hernomen is.

De kap heeft een mansardevorm (licht geknikte kapelledak), gebogen spantbenen en is bekleed met zinken losagnes. Aan de voorweeg bevinden zich een met zink gedekt luikapje met een makelaar ingewerkt in het vanegespan, en luiken ter hoogte van de kap en de laagste zolder, in de zijwegen zijn ronde loergaten. De trap is taps uitgevoerd en vrij lang, direct leidend naar een half balkon ter hoogte van de middelste zolder. Ook de staart is lang en heeft een horizontale kruilier.

Het gevucht heeft geklonken roeden (Verhaeghe) en is opgehekt met Van Bussel stroomlijnwieken en voorzien van remkleppen. De molenas met eiken asboom, een gietijzeren pen en een gietijzeren askop dateert uit 2006, evenals het kammenluiwerk dat met een binnen- en buitenluiwerk is uitgevoerd en dat bestaat uit onder andere een in 2015 vernieuwde luias, een sterwiel en een gaffelwiel met houten gaffels. De vang is echter nog grotendeels oorspronkelijk (vangbalk, zwikke en plooistukken van het vangwiel).

De molen telt drie steenkoppels, elk aangedreven door een eigen aswiel, met een oorspronkelijke maalbaak met inscripties voor de midden- en achtermolen. Ook het ijzerwerk (rijnen en staakijzers) is heel oud (inscriptie "SP" en "1632"). De overbrenging van de voormolen is 4,45, die van de middenmolen 3,71 en die van de achtermolen 4,36. Het lichtwerk bestaat voor de drie steenkoppels uit een vondel die met een pasbrug gekruist is. Alleen op het lichtwerk van de achtermolen is een trek- of bollenregulator aangesloten. De twee achterste steenkoppels hebben tegen de windweeg achteraan links op de steenzolder een afzonderlijk conisch, gedeeltelijk houten aandrijfwerk voor motorische aandrijving met een elektromotor op de meelzolder (met een riem). Daarom is er een houten wiel op de staakijzers van beide koppels. Van de oorspronkelijke motoraandrijving is de spil nog aanwezig.

De meelzolder bevat de oude meelgoten met waardevolle inscripties (onleesbaar) en zelfs tekeningen van staakmolens. Boven in de hoek, aan de voorzijde, is een haverpletter aanwezig die aangedreven wordt vanuit de steenzolder. Eén van de vloerbalken van de meelzolder is een gerecupereerd onderdeel, vermoedelijk een oude trapboom.

De laagste zolder (stapelzolder of hel) bevat restanten van een keerrol die het overhellen van de kast moest verhinderen en uitrusting die bijdragen tot de erfgoedwaarde:

- graankuiser met rommelrasp, aangedreven door het voorwiel met een ster- of kamwiel (bonkelaar). Deze graankuiser is – in vergelijking met een wanmolen – al iets meer geavanceerd en geeft betere resultaten;
- klopbuil of zeskantbuil met een lengte van 4 meter en met een koelkuip, aangedreven door het achterste (derde) wiel met een sterwiel en twee haakse overbrengingen (boven en beneden) langs een stalen as. Deze buil dient om het meel te zuiveren (te builen).

Art. 3.1. De beheersdoelstellingen voor het monument zijn:

- 1° het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen. Bewaren gaat steeds voor op vernieuwen. Nieuwe ingrepen en wijzigingen in het gebruik van de molen vereisen een geïntegreerde aanpak waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht van de molen niet wordt overschreden;
- 2° het behoud als windmaalvaardige molen, met betrekking tot zowel het interieur als het exterieur en het perceel.
- 3° het behoud van de cultuurgooderen op hun huidige plaats in het monument;
- 4° het behoud van voormalige onderdelen van de molen zoals de staak, het voorwiel, de steenbalk, de luis en een oude molensteen op het beschermde perceel.

Art. 3.2. De beheersdoelstellingen voor de overgangszone zijn:

- 1° het blijvend verzekeren van de huidige windtoevoer en -afvoer. Verder is het wenselijk om ingrepen te ondersteunen die de windtoevoer en -afvoer verbeteren in functie van de werking van de molen als machine;
- 2° het vrijwaren van de bestaande visuele openheid: het zicht vanaf de molen (om functionele redenen, met name het goed kunnen inschatten van de weeromstandigheden) en het zicht op de molen. Verder is het wenselijk om ingrepen te ondersteunen die de visuele openheid versterken;
- 3° het vrijwaren van de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten wat ook essentieel is voor de werking als machine, bijvoorbeeld door het behoud en onderhoud van een molenweg die ook dienst kan doen voor onderhouds- en restauratiewerken.

Art. 4.1. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden het monument in stand en onderhouden het door:

- 1° het monument als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het monument regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° de nodige maatregelen nemen om de werking als werktuig te verzekeren;
- 6° de windvang voor windmolens te vrijwaren;
- 7° het werkend industrieel erfgoed regelmatig in werking stellen volgens de regels van de kunst. Met de werking wordt bedoeld het functioneren van het totale productieproces waar dat mogelijk is.

Art. 4.2. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden de overgangszone in stand en onderhouden ze door:

- 1° de huidige windvang voor de windmolen te vrijwaren door:
  - a) in een straal van 100 meter rond de molen de hoogte van hindernissen (zowel bebouwing als beplanting en grondwerken) zo veel mogelijk te beperken tot onder de onderzijde van de wieken in verticale stand, zeker aan de kant van de overheersende windaanvoer (zuidwest) en windafvoer (noordoost);
  - b) buiten een straal van 100 meter rond de molen de hoogte van hindernissen zo veel mogelijk te beperken tot 1 meter hoger dan de onderzijde van de wieken per 100 meter,

gerekend vanaf de molen. Voor deze zone kan ook de formule van Beljaars gehanteerd worden. Deze is gebaseerd op de ruwheid van het terrein, de afstand tot de molen, de gewenste maximale windreductie, de askophoogte van de molen en het landschapsreliëf. De aanvaardbare hoogte van de hindernis wordt dan berekend volgens de formule $(x/n) + c*z + TAW$ waarbij:

- n = coëfficiënt voor ruwheid terrein (140 bij open, 75 bij ruw en 50 bij gesloten). Voor de Kruiskoutermolen in Erpe-Mere is dit ruw (75);
- x = afstand van de hindernis tot de molen in m;
- c = coëfficiënt windreductie. Deze mag zeker niet meer zijn dan 10% (factor 0,3);
- z = askophoogte in meter (helft gevluucht + hoogte belt, berg of stelling);
- TAW (hoogtepeil ten aanzien van het maaiveld (kruiveld) van de molen);

Voor de Kruiskoutermolen (die een askophoogte heeft van 15,4 meter) betekent dit dat de maximale hoogte van een hindernis op 100 meter van de molen 5,95 meter is en op 200 meter 7,29 meter, telkens op voorwaarde dat het hoogtepeil van het maaiveld identiek is aan dat van de molen;

- c) enkel af te wijken van de onder a en b opgesomde richtlijnen indien de hindernissen geen bijkomende windhinder veroorzaken. Dit is het geval voor een hindernis die zich bevindt achter een bestaande hindernis, gerekend vanaf de molen. Maar er wordt ook rekening gehouden met de windhinder die al bestaat door een verder afgelegen hindernis. Dergelijke afwijkingen op basis van bestaande hindernissen zijn enkel mogelijk indien de nieuwe hindernis gelijkaardig is aan de bestaande. Gelijkaardig verwijst in deze naar het onderscheid tussen beplanting, bebouwing en grondwerken. Voor bebouwing kan verder in beperkte mate afgeweken worden van de onder a en b opgesomde richtlijnen. Hierbij wordt rekening gehouden met de breedte van de nieuwe hindernis (idealiter niet groter dan de lengte van het gevluucht), de oriëntatie van het dak (idealiter volgt de nok zoveel mogelijk de straal van de cirkel rond de molen), de dakhelling (idealiter zo steil mogelijk), het dakvolume (idealiter zo eenvoudig mogelijk, zonder dakkapellen) en het bouwvolume (idealiter met afgeronde hoeken en (half)open wanden, dit laatste bijvoorbeeld bij autobergplaatsen);
- d) bij beplanting rekening te houden met de te verwachten groei. Om die reden wordt het aanplanten van zowel hoogstammen als bomenrijen vermeden. Het knotten of snoeien van bomen wordt aanbevolen, evenals het vervangen van zieke of gekapte windhinderende beplanting door een meer gepaste, lagere beplanting;

2° de zichten op de molen vanaf het openbare domein zoveel mogelijk te behouden;

3° de wegen te behouden en te onderhouden.

Art. 5.1. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in het monument:

1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;

2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;

3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;

4° het uitvoeren van de volgende werken aan de open voet van de molen:

a) het verwijderen van voegen en het hervoegen van de teerlingen;

b) het verwijderen en vervangen of wijzigingen van de afdekstenen op de teerlingen;

c) het verwijderen en vervangen of wijzigen van de houten teerlingblokken.

5° het uitvoeren van de volgende werken aan de molenkap, de molenstaart, het kruiwerk, het gevluucht en de molenkast:

a) het verwijderen, vervangen of wijzigingen van het kapvolume, de kapbedekking, de kapconstructie en gootconstructies;

- b) het verwijderen, vervangen of wijzigen van de molenstaart;
- c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van het kruiwerk;
- d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van het gevlucht;
- e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
- f) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
- g) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
- h) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;

6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:

- a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- b) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
- c) het vellen of beschadigen van bomen of struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan hebben;
- d) het aanplanten van bomen of heesters;
- e) alle werken of activiteiten die het microreliëf en de vegetatie kunnen wijzigen of beschadigen;
- f) het aanbrengen of wijzigen van afsluitingen.

7° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur :

- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
- b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
- c) het uitvoeren van werken die het uitzicht of de indeling van het interieur wijzigen;
- d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- e) het verwijderen, vervangen of wijzigen van zolders, vloeren, trappen, wand- en plafondafwerking, binnenschrijnwerken, inclusief de lambrisering, beslag en van hang- en sluitwerk;
- f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

8° het uitvoeren van volgende handelingen aan de beschermde en nog in gebruik zijnde machines:

- a) het wijzigen, vervangen of herstellen van het beschermde goed of onderdeel ervan met niet-originele materialen en constructietechnieken;
- b) het volledig of gedeeltelijk uiteen nemen, verplaatsen of wijzigen van de technische kenmerken.

Art. 5.2. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in de overgangszone:

1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie voor zover deze werken invloed hebben op de windtoevoer en -afvoer van de molen, op het

- zicht vanaf en naar de molen, en op de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten;
- 2° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken voor zover deze werken invloed hebben op de windtoevoer en -afvoer van de molen, het zicht vanaf en naar de molen, en de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten:
- a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
  - c) het verwijderen of wijzigen van parkconstructies;
  - d) het aanleggen of wijzigen van verhardingen;
  - e) het vellen of beschadigen van bomen of struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan hebben;
  - f) het aanplanten van bomen of heesters;
  - g) alle werken of activiteiten die het microreliëf en de vegetatie kunnen wijzigen of beschadigen;
  - h) het aanbrengen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor:

1° regulier onderhoud;

2° passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood.

Brussel, 26/06/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2023-06-26 12:37:14 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE